

Trafikkontoret
Stadsbyggnadskontoret
Miljöförvaltningen

Tjänsteutlåtande
Dnr T2016-00692
Dnr 2016-03793
Dnr 2016-3957
Sida 1 (4)
2016-04-26

Handläggare
Trafikkontoret
Anders Hedlund
Anläggning
Telefon: 08-508 262 90

Stadsbyggnadskontoret
Per-Olof Svensson
Tillgänglighet, bygglov
Telefon: 08-508 273 66

Miljöförvaltningen
Emily Tjäder
Verksamhetsstöd
Telefon: 08-508 28 741

Till
Trafiknämnden
2016-05-19
Stadsbyggnadsnämnden
2016-05-19
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-05-17

Ökad ljussättning på stadens husfasader. Motion (2015:75) från Per Ossmer och Martin Westmont båda (SD). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Jonas Eliasson
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Anette Scheibe Lorentzi
Förvaltningschef
Stadsbyggnadskontoret

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Trafikkontoret
Anläggning

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 262 90
Växel 08-508 272 00
anders.hedlund@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Sammanfattning

Nämnderna har fått en motion om ökad ljussättning på stadens fasader på remiss från kommunstyrelsen. I motionen framförs att fasadbelysningen i Stockholm generellt sett är dålig och

Stockholms stad föreslås arbeta för en turistvänligare huvudstad genom att öka ljussättningen på stadens fasader.

Trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen konstaterar att Stockholms stad endast råder över byggnader som tillhör staden vilket innebär att övriga fastighetsägare måste vilja investera i egen fasadbelysning.

Trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen föreslår att det redan pågående utvecklingsarbetet med ljusstrategi för Stockholm fortsatt ligger till grund för den långsiktiga belysningsstrategin.

Remissen

Kommunstyrelsen har remitterat motion (2015:75) om ökad ljussättning på stadens husfasader från Per Ossmer (SD) och Martin Westmont (SD) till trafiknämnden, stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Remisstiden sträcker sig till och med 31 maj 2016.

I motionen anføres i huvudsak följande. Belysningen på våra husfasader är generellt sett dålig. Att belysa husfasader ger en intressantare stadsmiljö och trygghet för alla, såväl boende som turister. Fasadbelysning ger också en tryggare och trafiksäkrare stad vilket kan ge positiva incitament för att cykla mer. Mot bakgrund av detta föreslås att Stockholm stad ska arbeta för en turistvänligare huvudstad genom att öka ljussättningen på stadens fasader och då särskilt på kulturbyggnader.

Ärendets beredning

Stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret har berett ärendet gemensamt.

Trafikkontorets, stadsbyggnadskontorets och miljöförvaltningens synpunkter

Trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen instämmer i att fasadbelysning kan ge en positiv upplevelse av det nattliga uterummet och bidra till en större upplevd trygghet. Att fasadbelysning främjar trafiksäkerhet är dock mindre troligt eftersom fasadljus normalt lyser uppåtriktat och inte ger något ljus mot markytor för olika trafikantslag.

Kontoren vill inledningsvis framföra följande generella synpunkter på ljussättningar av fasader i staden. I Stockholm är byggnationen tät och av sådant format att stor hänsyn måste tas till intilliggande byggnader vid ljussättning. Stockholms innerstads husfasader och byggnader är vidare mycket varierande, allt ifrån historiskt intressanta till kommersiella affärs- och kontorshus via hotell och bostadshus. Vid fasadbelysning måste speciellt stor hänsyn tas där bl.a. bostäder och hotell finns, eftersom ljus upp mot fasaderna kan bli mycket störande för boende.

Hur ljussättningen utformas är också viktigt för intrycket. En ljussättning av fasad ger ofta ett avvikande nattligt utseende men ljuset bör inte helt förvanska upplevelsen av fasaden vid jämförelse med dagupplevelsen. Fasaden bör inte heller stå i stor kontrast, som en fyr, till omgivningen eller inte i sig själv ha för stor variation i ljushet. Skillnaden i karaktär på fasaderna gör att en bedömning också bör göras om en enskild fasad är så intressant så att den bör belysas.

En uppmärksammas konsekvens är att konstljus över städer ger mycket ljus mot natthimlen. Utöver den oönskade ljuseffekten pågår forskning om hur detta påverkar djurlivet. För gatubelysning använder därför trafikkontoret armaturer som inte lyser ovan horisontalplanet vid nyinstallation. En utökning av fasadbelysning, där ljuset oftast riktas uppåt, bör därför göras återhållsamt och på ett ljustekniskt väl genomfört sätt.

Trafikkontoret, stadsbyggnadskontoret och miljöförvaltningen kan konstatera att kontoren har begränsad rådighet i frågan om ljussättning av fasader och/eller kulturbyggnader. Ägandet av fastigheter är mycket varierande alltifrån offentligt ägande (stat, landsting, kommun, allmännyttan), kommersiellt till ägandeform i bostadsrättsföreningar. Det är ofta många aktörer som måste involveras vid en generell ljussättning av fasaderna längs med en gata. Detta innebär att Stockholms stad, utöver stadens fastigheter, inte har rådighet över vad som kan ljussättas. Berörda fastigheters ägare måste med andra ord vilja finansiera och medverka till ny fasadbelysning. Ägarförhållande och driftsansvar för en fasadbelysning måste också klargöras så att ljusinstallationen lyser på rätt sätt över tiden.

För att uppnå en bra upplevelse av fasadbelysning krävs därtill oftast stora resurser vid planering, genomförande samt drift- och underhåll. Investerings- och driftskostnaden är därför högre jämfört med traditionell gatubelysning.

Med detta sagt arbetar kontoren ändå för att underlätta för fastighetsägare som vill belysa sina fasader. Detta görs inom ramen för ljusstrategi för Stockholm där det pågår ett långsiktigt arbete för att bl.a. fastighetsägare ska få riktlinjer om vilka hänsyn som bör tas inför ljussättning av fasad och hur underhandskontakter med staden bör göras inför/under projektering innan bygglovshandling kan skickas in.

Slutligen finns frågor att ta hänsyn till vid användande av stadens anläggningar som elanslutnings- och montageplats (om belysning ägs av fastighetsägare) för strålkastare, t.ex. belysningsstolpar. Här kan gränsdragning för elanslutning och energiförsörjning ge upphov till avtalssvårigheter eftersom staden varken får skänka el till privat aktör eller ta betalt för energiförbrukningen. Drift- och underhållsansvaret måste också utredas i varje enskilt fall.

Sammanfattningsvis kan konstateras att fasadbelysning rätt utformad kan ge en positiv upplevelse. Att arbeta för ökad ljussättning är dock förenat med en mängd utmaningar kring utformning, rådighet och ansvar enligt vad som beskrivits ovan.

Trafikkontorets, stadsbyggnadskontorets och miljöförvaltningens förslag

Kontoren föreslår att nämnderna föreslår kommunfullmäktige att motionen anses besvarad med vad som anförs i tjänsteutlåtandet.

Slut

Bilagor

1. Motion (2015:75) om ökad ljussättning på stadens husfasader.